

TÜRKİYE’DE GÜZEL SANATLAR FAKÜLTELERİ MÜZİK BÖLÜMLERİ MÜFREDAT PROGRAMLARININ KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ

*Yrd. Doç. Dr. Serhat YENER
Atatürk Ü. GSF. Müzik Bl.*

ÖZET

Ülke genelinde dengeli bir dağılım göstermeye başlayan Güzel Sanatlar Fakülteleri’nin yaklaşık yirmi yıllık deneyim birikimi değerlendirilerek; hızlı, köklü ve kapsamlı bir değişim sürecinden geçmekte olan Türkiye’nin gerçekleri, olanakları ve gereksinimleri, toplumumuzun ve bireylerimizin amaçları ve beklentileri, sanat kültürümüzün boyutları ve nitelikleri, ulusal eğitim ve üniversite yükseköğretim sistemimizin özellikleri, çağdaş sanat eğitiminin ilkeleri ve çağın gerekleriyle daha tutarlı biçimde yapılanması ve eğitim programlarının düzenlenmesi gerekmektedir.

Bu çalışmada bu gerekliliğin açık ve anlaşılır biçimde ortaya konulması amaçlanmaktadır. Bu amaçla “insan”, “eğitim”, “sanat” ve “sanat eğitimi” kavramlarını içeren özlü bir kavramsal temel oluşturulmakta; ardından Türkiye’de mesleki sanat eğitiminde fakülteleşme sürecinin tarihsel oluşum ve gelişimine kısaca değinilerek Güzel Sanatlar Fakülteleri’nin bugünkü genel durumu gözden geçirilmekte; sonra güzel sanatlar fakülteleri’nin yapılanmasını ve eğitim programlarının düzenlenmesini gerektiren temel nedenler üzerinde durulmakta; daha sonra bugünkü Güzel Sanatlar Fakültesi modeli yerine daha geçerli, daha güvenilir ve daha kullanışlı-daha yararlı bir model olacağı düşüncesiyle önerilen “Sanat(lar) Fakültesi” ve/veya “Sanat Fakülteleri” ve(Eğitim) programları modeli genel çerçevesiyle tanımlanıp betimlenmekte; en sonra şimdiki model ile önerilen yeni model, ana çizgileriyle karşılaştırılıp belli iç ve dış ölçütlerle değerlendirilmekte ve yeterince inandırıcı olması beklenen bir sonuca varılmaya çalışılmaktadır.

Bilindiği gibi, Türkiye Üniversiteleri Güzel Sanatlar Fakülteleri, çağdaş Türk sanat eğitiminin yükseköğretim düzeyindeki en önemli kurum ve kuruluşlarından biridir.

Ülkemizde Güzel Sanatlar Fakülteleri’nin sayısı hızla artmaktadır. Bugün sayıları elli yedi olan bu fakülteler arasında uyguladıkları müfredat programları incelendiğinde birtakım farklılıkların olduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle uygulanan eğitim-öğretim programlarının farklı oluşu, kurumlar arası öğrenci ve öğretim elemanı değişimlerinde ciddi bir sorun oluşturmaktadır. Özellikle yeni kurulan ya da kuruluşunu tamamlayamamış Güzel Sanatlar Fakülteleri’nde öğretim elemanı eksikliği ve yetiştirilmesi sorunu yaşanmaktadır.

GİRİŞ

Müzik eğitimcisi, örgün müzik eğitiminin en temel ve etkin ögesidir, öğrenciye belirli müziksel davranışlar kazandırmak, öğrencinin müziksel davranışlarında belirli değişiklikler oluşturmak veya onun müziksel davranışlarını geliştirmekle yükümlüdür, bu yükümlülük çerçevesindeki görevlerinin üstesinden gelebilmek için de belirli niteliklere sahip olmak zorundadır.¹

Bu zorunluluk, müzik eğitimcilerinin örgün eğitim yoluyla yetiştirilmelerini gerektirir. Çünkü müzik eğitimciliği nitelikleri herhangi bir yerde, rastgele ortamlarda, gelişigüzel etkileşimlerle değil; belli yerlerde belli ortamlarda, “düzenli-planlı-yöntemli” etkileşimlerle

¹ UÇAN, Ali., “Türkiye’de Müzik Öğretmenliği Eğitiminin Dünü-Bugünü-Yarını” Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim-Mesleki Mesleki Eğitim-Teknik Eğitim Fakülteleri: Öğretmen Yetiştiren Yüksek Öğretim Kurumlarının Dünü-Bugünü-Geleceği Sempozyumu (8-11 Haziran 1987). Ankara, 1987

kazandırılabilir. Bu da kuşkusuz, belli kurumlarda belli nitelikleri olan elemanlarca yürütülen belli programlarla gerçekleştirilebilir.²

Türkiye’de bunun tam bilincine Cumhuriyetin ilk yıllarında varılmış ve bu anlayışla “müzik eğitimcisi” yetiştirmeye ilk kez 1924 yılında başlanmıştır.

1.1. Eğitim

Eğitim bir davranış değiştirme sürecidir. Bu süreçle birlikte bireyde oluşan değişikliklerin toplumu, toplumda oluşan değişikliklerin ise bireyi etkilemesi kaçınılmazdır. Birey içinde yaşadığı çevre ile sürekli bir etkileşim içerisinde. Bu etkileşim eğitim yoluyla daha düzenli bir hale gelmektedir.

Eğitim bireyleri ve toplumları biçimlendirme, yönlendirme ve geliştirmede en etkili süreçtir. Eğitimle bireylerin; bedensel (fiziki) devinışsel (hareketi), duyuşsal (hissi) ve bilişsel (zihni) yönleriyle, dengeli birer bütün halinde en uygun ve ileri düzeyde yetiştirilmeleri amaçlanmaktadır.³

Sanat Eğitim bireyleri ve toplumları biçimlendirme, yönlendirme, değiştirme ve geliştirme yolunda en etkili süreçlerin başında gelmektedir.

Yalın ve özlü anlatımıyla eğitim, “Bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir”. Eğitim süreçlerinin niteliği, bireyin davranışları yoluyla toplumun dokusunu etkiler. Öbür yandan, toplum veya toplumun dokusunda eğitim süreçleri yoluyla bireyin davranışlarını etkiler. Zaten birey içinde yaşadığı doğal, toplumsal ve kültürel çevreyle sürekli bir etkileşim içinde bulunur. Birey ile çevresi arasındaki bu etkileşim, eğitim yoluyla daha sağlıklı, daha düzenli, daha etkili ve daha verimli bir nitelik kazanır.⁴

1.2.Sanat Eğitimi

Sanat, insanlık tarihinin her döneminde var olan bir olgudur. İnsanlığın geçirdiği evrimler yaşama biçimlerini, yaşama bakışlarını, sanat biçimlerini ve sanata bakışlarını değiştirmiş, her dönemde ve her toplumda, sanat farklı görünümde ortaya çıkmıştır.⁵

Sanatın bugün duygusal ve düşünsel etkileme gücüne sahip oluşu daha belirleyici olmaktadır. Sanat güzellikle uğraşmaktadır. Ancak güzel göreceli bir kavram olmaktadır.

Kant’a göre; sanatın kendi dışında, hiçbir amacı yoktur. Onun tek amacı kendisidir. Güzel Sanatı ancak deha yaratabilir. Hegel’e göre; sanatta ki güzellik doğadaki güzellikten üstündür. Sanat, insan aklının ürünüdür. Kendisine doğanın taklidinden başka amaç bulunmalıdır. Marks’a göre; yaratıcı eylem, insanın ve doğanın karşılıklı etkileşiminin bir aşamasıdır. Bu toplumsal bir karakter taşır. Sanat, yaşamı insanileştiren bir olgudur. Araştırmacı yaratıcı, çok yönlü tümsel insana ulaşma çabası içinde sanatlar gelişmektedir.

Yalın ve özlü anlatımıyla sanat, “duygu, düşünce, izlenim ve tasarımları, belli yaşantı, durum, olgu ve olayları, belirli bir amaç ve yöntemle, belirli bir özgürlük ve güzellik anlayışına göre biçimlendirilmiş gereçlerle işleyip anlatan estetik bir bütündür” bu bütün hem süreç, hem de süreç /ürün ya da ürün /süreç olarak kendini belli eder, ortaya çıkar.⁶

² UÇAN, Ali., “Müzik Eğitimi”, *Türkiye’de Müzik Eğitimcisi Yetiştiren Yüksek öğretim Kurumlarındaki Eğitim Sisteminin Çözümlemesi* s.199, Ankara 2005

³ UÇAN, Ali ; “Gazi Yüksek Öğretmen Okulu Müzik Bölümü Müzik Alanı Birinci Yıl Programının Değerlendirilmesi”, Müzik Eğitim Yayınları, Ankara, 1982, s.1

⁴ UÇAN, Ali ; A.g.e., Ankara, 1982, s.1

⁵ Prof. Dr. ETİKE, Serap, <http://www.fotografya.gen.tr/issue-6/sanat.html>, Erişim Tarihi, 2009

⁶ AYDIN, Yılmaz; Müzik Ansiklopedisi Yayınları, 1. Basım, Kasım, Ankara 2003,

Her toplumun kendine özgü bir sanatı ve sanat anlayışı vardır. Sanatlar ait oldukları toplumun özelliklerini yansıtır. Sanatçılar ise, eserleri ile insan ve toplumların beklentilerine cevap vermeye, onların sanat seviyelerini yükseltmeye, insan, toplum ve sanat ilişkisini canlı tutmaya çalışılmaktadır.

Eğitim bireyi kişisel toplumsal ve kültürel nitelikleriyle ve bilişsel, duygusal ve devinişsel davranışları ile kendine özgü ve dengeli bir bütün olarak en uygun ve ileri bir düzeyle yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Sanat eğitimi ise bu amaca dönük eğitim sürecinin üç ana boyutundan biri olmaktadır. Diğer süreçler ise bilim ve teknik süreçleri olmaktadır.

Sanat eğitimi, güzel sanatların tüm alanlarını ve biçimlerini içine alan, okul içi ve okul dışı yaratıcı sanatsal eğitimidir. Sanat eğitiminin amacı, yapılmış olanları yineleyen değil, yeni şeyler yapabilme yeterlilikleri olan insanları yetiştirmektir. Sanat eğitim bilimindeki birikimin ürünü olan çağdaş görüşler; kişinin bir bütün olarak sanatı anlaması, öğrenmesi iletişim ve etkileşime girmesi ile yaratıcı etkinlikte bulunmasını içermekte ve böylece sanat eğitimi alanı yeni ve çağdaş bir kimlik kazanmaktadır.⁷

Sanat eğitim en önemli ögesi insandır. Sanat eğitimi üç ana bölüme ayrılmaktadır. Bunlar; genel sanat eğitimi özengen sanat eğitimi ve mesleki sanat eğitimidir.

Genel sanat eğitimi, okul, meslek, iş ve benzeri ayrımlar gözetmeksizin, herkese yönelik genel sanat kültürünü kazandırmayı amaçlamaktadır.

Özengen sanat eğitimi; sanata yada sanatın belli bir dalına amatörce ilgili ve yakın alanlara yönelik olmaktadır. Kişiyeye sanatsal katılım, zevk ve haz sağlamak ve bunu olabildiğince sürdürüp geliştirebilmesi için gerekli olan sanatsal davranışlar kazandırmayı amaçlamaktadır.

Mesleki sanat eğitimi ise sanat alanının bütününe yahut bir dalı ile ilgili bir işi meslek olarak seçen ya da seçmek isteyen, belli bir düzeyde yeteneği olan kişilere yönelik olan herhangi bir dalın, kolun veya mesleğin gerektirdiği sanatsal davranışları kazandırmayı amaçlamaktadır.

1.3.Müzik Eğitimi

Müzik eğitimi, yalın ve özlü anlatımıyla bireye gelecekteki yaşantısı için müziksel davranış ve yön gösterme, yön kazandırmayı amaçlamaktadır.

Müzik eskiden beri eğitimin en önemli öğelerinden biri olmuştur. Müzik özü itibariyle eğitsel bir nitelik taşımaktadır. Bireyin müzikle bağlantısı daha anne karnındayken başlar ve ölüncüye kadar devam eder niteliktedir. Gerek eğitimsel yaşantıda gerek sosyal yaşantısında bireye çok fazla katkısı bulunmamaktadır. Müzikle ilişkili herkese, müziğin eğitimsel boyutuyla da az çok ilişkili olmaktadır.

Amatörler için müzik eğitimi, müziğe ilgi duyan kişilere etkin bir sanatsal katılım, beğeni ve doyum sağlamayı, yeteneklerini geliştirerek gerekli müziksel davranışları kazandırmayı amaçlar. Aslında her insanda belli ölçüde müzik yapma, hatta müziksel yaratma eğilimi vardır. Bu eğilim, kişinin gönüllü katılımı esas alan ve buna göre yönlendirilen bireysel ve toplu eğitim uygulamalarında gelişim olanağı bulabilir. Amatör müzikçiler için uygulanan eğitim, toplumda müzik zevkinin ve kültürünün yaygınlaşması gibi temel bir sorunun çözümünde büyük önem taşımaktadır.⁸

Eğitimin en önemli alanı ve aracı olan müzik eğitimi, bireylerin birçok yönleriyle gelişmesinde aracı olurken asıl bireyin müziksel davranışlarının bir bütün olarak gelişmesini hedeflemektedir.

⁷Prof. Dr. ETİKE, Serap, <http://www.kultur.gov.tr>, Erişim Tarihi Mart 12, 2009

⁸ SAY, Ahmet; “Türkiye’nin Müzik Atlası”, Borusan Yayıncılık, Ekim 1998, s.275

1.4. Müzik Eğitiminde Program ve Değerlendirme

Türkiye’de müzik eğitimi alanında ilk adım Musiki Muallim Mektebi’nde uygulanan 1924 ve 1936 programları, (Gazi) Eğitim Enstitüsü Müzik Bölümünde uygulanan programlar ile Hasan oğlan Yüksek Köy Enstitüsü Güzel Sanatlar Kolu’nda uygulanan müzik program tasarıları ile atılmıştır.

Müzik Eğitiminde Program geliştirme, programın hazırlama- deneme- değerlendirme- düzeltme evrelerinden bir yada iki kez geçirilmesiyle sınırlı bir etkinlik olmayıp çağın şartlarına göre sürekli yinelenen “uygulama- değerlendirme- düzeltme” evrelerinden geçirilerek daha gelişkin bir düzeye getirilmesine dönük etkinlikleri kapsar. Program hazırlanırken; hedeflerin saptanması ve çözümlenerek hedef davranışa çevrilmesi, bu davranışları öğrenciye kazandırıcı öğretme durumları ile öğrencinin davranışı kazanıp kazanmadığını ortaya çıkarıcı sınav- ölçme durumlarının hazırlanması ve değerlendirme ilke, ölçüt ve işlemlerinin belirlenmesi faaliyetleri gerçekleştirilir.⁹

Görülmektedir ki müzik eğitim programlanması alanı da halen daha gelişme göstermeye devam etmektedir.

1.5.Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın seçilmesinde ve incelenmesindeki temel amaç Güzel Sanatlar fakültelerinin Müzik Bilimleri Bölümleri’nin müfredat programlarının incelenerek benzer ve farklı yönlerinin ne olduğunu analiz etmektir.

Bu düşünceden hareketle Türkiye’deki elli yedi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bilimleri Bölümleri içerisinde öğrencisi olan yedi Güzel Sanatlar Fakültesinin Müzik Bilimleri’nin müfredat programları incelenmiş ve aralarındaki benzerlikler ve farklılıklar ortaya konulmuştur.

1.6.Araştırmanın Önemi

Bu çalışmada, Türkiye’deki Güzel Sanatlar Fakültelerinde uygulanan müfredat programlarının birbirleri ile pek bağdaşmadığı ve birçok farklılık gösterdiği gözlenmiştir. Bu farklılıkların giderilmesi müfredat programlarında bütünlük sağlayacak ayrıca bu bölümlerden mezun olan öğrencilerin aynı düzeyde eğitim almalarına olanak sağlayacaktır.

Bu araştırmanın içeriği, bulguları ve sonuçlarının, konu ile ilgili problemlerin çözümüne katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca bu araştırma, müfredat programları ile ilgili problemlerin çözümüne yönelik öneme sahiptir.

Araştırmanın bu bölümünde, elde edilen veriler ışığında çalışmanın örnekleme alınan yedi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bilimleri Bölümlerinin müfredat programları ile ilgili bulgu ve yorumlara yer verilmiştir.

1.7.Güzel Sanatlar Fakültelerinin Kuruluş Amacı

Müzikoloji alanındaki çağdaş araştırmalar öncelikle konservatuarlarımızda başlamış ve gelişmiştir. Günümüzde bu okulların müzikoloji bölümleri çalışmalarını sürdürmeye devam etmektedir.

Müzikoloji alanında bağımsız olarak çalışmalarına başlayan ilk akademik kurum, 1976’da İzmir’de Güzel Sanatlar Fakültesi çatısı altında kurulan Müzik Bilimler Bölümü’dür. Bu bölümün kurucusu Prof. Dr. Gültekin ORANSAY’ dır (1930–1989).¹⁰

⁹ AKSU, Cahit; “İlköğretim 8. Sınıf Müzik Programının Hedeflerine Ulaşma Düzeyinin Değerlendirilmesi”, Erzurum, 2007, s.23

¹⁰ SAY, Ahmet; a.g.e., s.294

Güzel Sanatlar alanındaki gelişmelerden biri de Milli Eğitim Bakanlığı öncülüğünde 17.03.1982 gün ve Milli Eğitim Bakanlığı Yürütme Denetleme Kurulu Başk./83 sayılı Bakan onayı ile bir Güzel Sanatlar Eğitimi Çalışma Grubu kurulmuştur. Üniversitelerin ilgili öğretim elemanları, Milli Eğitim Bakanlığı ilgilileri ve sanatçılardan oluşan bu çalışma gurubu, “Örgün ve Yaygın Eğitim Programlarımızı Güzel Sanatlar Eğitimi açısından incelenmesi ve buna göre önlemler alınmasına yardımcı olunması çalışmalarını” yoğun olarak yürütmüş ve “Türkiye’de Güzel Sanatlar Eğitimi” adlı bir rapor hazırlamıştır. Bu rapor daha sonra çoğaltılarak, bütün üniversitelerin ilgili fakültelerine gönderilerek konuyla ilgili görüş ve öneriler alınmıştır.¹¹

Güzel Sanatlar Fakültelerinin genel amacı Güzel Sanatlar ve tasarımın çeşitli alanlarına özgün yaratılarla katkıda bulunabilecek sanatçı ve tasarımcılar yetiştirmek, çeşitli yayılar, projeler ve etkinlikler ile toplumu sanat ve tasarımın açısından eğitmek, güzel sanatlar ve tasarımın yaşamın içinde yer almasına, bu yolla yaratıcı değerleri toplum yaşamında çoğalmasına katkıda bulunmaktır.

Güzel Sanatlar Fakülteleri, ulusal ve uluslar arası düzeyde, araştırmacı sorgulayıcı, çözümleyici düşünce yapısında, değişen dünya koşulları içerisinde güzel sanatlar ve tasarım alanında topluma liderlik yapabilecek, insani değerlere saygılı, alanında özgün ve sanatsal eserler ve bilgi üreten, bunları paylaşarak toplumun günlük hayatıyla kaynaştıran, yaşam boyu eğitim ve gelişme sürecine katkıda bulunan bireyler yetiştirmeyi amaçlamaktadırlar.

Müzik Bilimleri Bölümleri, yurdumuzun ihtiyaç duyduğu müzik bilimcisi, müzik eğitimcisi, müzik yapımcısı, kompozitör, ses ve saz sanatçısı yetiştirmek, evrensel ve milli müziğin kaynağını, tarihsel gelişimini araştırmak, bu alanda araştırma ve inceleme yapmak için gerekli yöntem ve teknikleri içeren genel kültürü kazandırma amacındadır.

2. BULGULAR ve YORUM

2.1.Türkiye’ de Güzel Sanatlar Fakülteleri Müzik Bölümlerinin amaç ve hedef davranışlar yönünden İncelenmesi

Türkiye’de elli yedi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümleri içerisinde random (rastlantısal) yöntemiyle araştırmanın örnekleme alınan ve öğrencisi olan yedi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümlerinin müfredat programları incelenerek karşılaştırmalı analizi yapılmıştır.

2.1.1. Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bilimleri Bölümünün Hedef, Amaç Ve Müfredat Programı

Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, 11.07.1992 tarih 21281 sayılı resmi gazetede yayınlanan 3837 sayılı Yüksek Öğrenim Kurumları Teşkilatı hakkında 41 kanun hükmündeki kararnamenin değiştirilerek yapılması hakkında karar gereğince, 16.07.1993 tarih ve 2703 sayılı karar ile kurulmuştur.

Müzik Bilimleri Bölümü, yurdumuzun ihtiyaç duyduğu müzik bilimcisi, müzik yapımcısı, kompozitör, ses ve saz sanatçısı yetiştirmek, evrensel ve milli müziğin kaynağını, tarihsel gelişimini araştırmak, bu alanda araştırma ve inceleme yapmak için gerekli yöntem ve teknikleri içeren genel kültürü kazandırmak amacındadır.

Eğitim ve Öğretim çalışmaları, öğrencilerin var olan yeteneklerini geliştirmelerinin yanında, yaratıcı yeteneklerini geliştirecek ve onlara mesleklerinde güçlü bir kişilik kazandıracak araştırmacı ve bilimsel düşünme güçlerini artıracak şekilde düzenlenir ve uygulanır.

¹¹http://www.odevsitesi.com/odevler/arsiv1/13867.muhtesem_turk_musikisinin_gelismeve_koklesme_temellerin_in_ilk_ilari.html, Erişim Tarihi Nisan 2, 2009

Bölümde çağın teknolojisi ve ihtiyaçlarına uygun yetiştirilmiş ve mezun olmuş öğrenciler, güzel sanatlarla ilgili eğitim ve araştırma kurumlarında akademik eleman, özel ve kamu kuruluşlarında müzik danışmanı üniversite ve yüksekokullarda seçmeli sanat dersleri sorumlusu olarak çalışabilirler. Ayrıca özel dersane açarak veya müzisyenlik yaparak kendilerine çalışma imkânı sağlayabilirler. Bölümden mezun olan öğrencilerin yurt çapında çeşitli program faaliyetleri ile ilgili alanlarda rahatça iş bulabilme imkânlarına yönelik öğrenime ağırlık verilmektedir.

Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümünün dört yıllık müfredat programı incelendiğinde sekiz yarıyılık eğitim sürecinde adı geçen üniversitenin ilgili biriminden 132 kredi alan öğrenciler mezun olmaktadır.

Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bilimleri Bölümünün I. Sınıf Müfredat programı incelendiğinde, verilen derslerin kredileri de göz önünde bulundurularak “*Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi*” dersinin diğer derslere göre % 21,42 oranında daha fazla krediye sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu oranın yüksek olmasının nedeni diğer derslere altyapı oluşturacak nitelikleri içerisinde barındırmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

2.1.2. Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bilimleri Bölümü Müfredat Programı

Akdeniz Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi eğitim ve öğretim yaşamına 1999 yılında; Resim, Heykel, Grafik, Seramik Bölümleriyle başlamıştır. Bunu 2000-2001 yılında Mimari ve Çevre Tasarımı ile Fotoğraf Bölüm; 2002-2003 yılında da Sinema-TV ve Müzik Bölümleri izlemiştir. Bundan sonrasında da gelişimine devam etmiştir.

Merkezi yerleştirme sistemi ile öğrenci alan Sinema-TV Bölümü dışındaki tüm bölümlere yetenek sınavıyla öğrenci alan fakültemiz, öğrenim verdiği alanlarda çağdaş teknolojiden de yararlanarak; araştıran, eleştiren, üreten, Türk Kültürü ve dünya kültürlerine açık, geniş bakış açılı bireyler yetiştirmeyi amaçlamaktadır.

2.1.3. İnönü Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bilimleri Bölümü Müfredat Programı

Güzel Sanatlar Fakültesinin Müzik Bölümü, Atatürk İlkelerinin ışığında toplumun kültür sanat etkinlikleri içerisine sürüklenmesi; çağdaş düşünce sistemine sahip gerçek sanatı tam anlamıyla tanıyabilecek, tanıtabilecek, özgür düşünceli müzikologlar ve ses teknisyenleri yetiştirebilme misyonunu üstlenmiştir. Son bir yıl içinde açılan yüksek lisans ve doktora programlarıyla birlikte öğretim üyesi yetiştirme misyonuna da sahip olmuştur.

Bölümümüz, Atatürk İlkelerinin çağdaş ışığında, eğitim ve öğretimini sürdürerek, ülkemizin uygar ülkeler arasındaki yerini sanatta da alabilmesi için çalışmaktadır. Atatürk'ün Cumhuriyeti emanet ettiği Türk gençlerini eğitecek müzik bilimcileri ve öğretim üyeleri yetiştirerek, uluslar arası düzeyde bir bilim dalı olmayı hedeflemektedir.

2.1.4. Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bilimleri Bölümü Müfredat Programı

Sanat eğitiminde bir marka olma idealini taşıyan ve 1993 yılında (Resim, Heykel, Müzik Bilimleri, Sinema-Televizyon, Seramik, Sahne Dekorları ve Kostüm Bölümleri açılmak üzere) kurulan Fakültemiz, 1993-1994 eğitim-öğretim yılında Resim ve Heykel, 1995-1996 eğitim-öğretim yılında da Müzik Bilimleri ve Sinema-Televizyon bölümlerine öğrenci alarak öğretime başlamıştır.

Güzel Sanatlar ve tasarımın çeşitli alanlarına özgün yaratılarla katkıda bulunabilecek sanatçı ve tasarımcılar yetiştirmek; çeşitli yayınlar, projeler ve etkinlikler ile toplumu sanat ve tasarım açısından eğitmek, güzel sanatlar ve tasarımın yaşamın içinde yer almasına, bu yolla yaratıcı değerlerin, toplumun yaşamında çoğalmasına katkıda bulunmaktır.

Güzel Sanatlar Fakültesi'nin vizyonu; Güzel Sanatlar ve tasarım alanında yaratıcı faaliyetleri, topluma hizmeti, eğitim ve araştırmalarıyla ulusal ve uluslar arası düzeyde saygın ve tercih edilen bir dünya üniversitesi olma hedefine paralel olarak, dünya standartlarında eğitim veren bir kurum olmayı hedeflemektedir.

2.1.5. Cumhuriyet Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bilimleri Bölümü Müfredat Programı

Fakülte 1999 yılında kurulmuş ve 2001 yılında Resim ve Heykel Bölümleri ile Eğitim-Öğretime başlamıştır.

2002 yılında , Müzik Teknolojisi ve Müzik Bilimleri Anabilim Dallarının katılımı ile toplam dört ayrı programla hizmet vermeye devam etmektedir. Fakülte, kendine ait binasında çağdaş, teknolojik donanımlı eğitim-öğretim ünitelerinin katkılarıyla ve genç öğretim elemanları ile dinamik, yaratıcı ve gelecekte Türk ve Dünya Sanat Yaşamı konusunda söz sahibi olabilecek mezunlar vermeyi amaçlamaktadır.

2.1.6. Kocaeli Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bilimleri Bölümü Müfredat Programı

1997-1998 Eğitim-Öğretim yılında Resim, Müzik ve Fotoğraf bölümlerine ilk öğrencilerini kaydederek eğitim hayatına başlayan fakülte,1998-1999 eğitim-öğretim yılında İç Mimarlık Bölümü ile eğitim faaliyetine yeni bir ivme kazandırmıştır.

Fakülte, yenilikçi, teknolojik altyapısı güçlü, yaratma cesaretini ortaya çıkararak ve özgüven aşılayarak öğrenciyi merkez alan bir eğitim anlayışına sahiptir. Bu doğrultuda fakültenin hedefi,araştırmacı, sorgulayıcı, ülke ve dünya kültürüne katkıda bulunacak sanatçı bireyler yetiştirmektir.

2.1.7. Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bilimleri Bölümü Hedef Amaç ve Müfredat Programı Analizi

Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümünün amaç ve hedefleri belirtilerek daha sonra müfredat program çizelgesi verilmiştir.

Müzik Bölümü, Müzik Bilimleri Ana Sanat Dalı programı içerisinde yer alan, Müzik Bilim, Müzik Teknolojisi ve Performans sanat dallarından oluşur. Bu dallar sırasıyla “Müzik Araştırmacısı”, “Tonmeister” ve “Seslendirici” unvanları kazandırmaktadır.

Müzik Bilim Sanat Dalı; araştırma, inceleme, çözümlenme ve yazmaya dayanan disiplini ile müzikoloji ve etno-müzikolojiye yönelik alanlarda araştırmacılar ve bilim adamları yetiştirmeyi amaç edinmektedir.

Müzik Teknolojisi Sanat Dalı ; audio-video teknolojileri konusunda uzmanlaşmış, bu sistemleri çağın gerekleri doğrultusunda kullanabilen, yenilikleri eşzamanlı izleyip uygulayan ve sektörde aktif roller üstlenen tonmeister' ların yetiştirmeyi amaç edinmektedir.

Performans Sanat Dalı ise virtüöz olmayı hedeflemeden öğrencilerin ilgi duydukları çalgılar üzerinde eğitim almalarını sağlamayı, solo ve/veya grup içinde müzik yapma ve bunu sanatın bir ifadesi olarak kullanmanın yöntemlerini öğrenmiş profesyonel seslendiriciler yetiştirmeyi amaç edinir. Her dalın ayrı kontenjanı vardır. Öğrenciler bu dallara özel yetenek sınavları ile alınırlar.

Müzik Bilimleri Ana Sanat Dalı, Eğitim Fakülteleri gibi müzik eğitimcisi yetiştirmez. Dolayısıyla bölümden mezun olanlar, Eğitim Fakülteleri mezunlarının sahip oldukları ve MEB'nca aranan formasyon özelliklerine sahip değillerdir; MEB'na bağlı eğitim-öğretim kurumlarında öğretmenlik yapamazlar. Öte yandan mezunların istihdam alanları arasında üniversitelerin müzikoloji bölümleri, Devlet Konservatuvarları, Eğitim Fakülteleri gibi

kurumlarda kuramsal eğitimcilik, TRT ve özel radyo-tv kurum ve kuruluşları ile ses kayıt stüdyolarında ses mühendisliği ve/veya sanat danışmanlığı, akustik ve audio-video teknolojilerinde üst düzey sistem yöneticiliği vb. uzmanlıklar sayılabilir.

Her dalın kendine özgü branş dersleri vardır. Öğrenciler bu derslerin yanı sıra ortak zorunlu dersler de alırlar. Müzik Bilimleri Bölümü'nde yer alan üç ayrı programda kendine özgü branş, ortak zorunlu ve seçmeli derslere sahiptir. Öğrenciler seçmeli derslerde bütünüyle özgürdür; diledikleri yan dalın seçimlik derslerini danışmanlarının onayları ile alabilirler.

Özel olarak geliştirilen ve Türkiye'de ilk kez Üniversitemizde uygulamaya konulan bu eğitim-öğretim programı, anglo-sakson eğitim sistemlerinin içerik ve uygulamaları ile tam uyum içindedir. Bu nedenle, lisans üstü eğitimlerine üniversitemize değil de yurt dışındaki benzer eğitim kurumlarında devam etmek isteyen öğrencilerde herhangi bir intibak sorunu yaşanmaz.

Aşağıda Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümünün dört yıllık müfredat programı dağılım çizelgesi verilmiştir.

Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümünün dört yıllık müfredat programı incelendiğinde sekiz yarıyılık eğitim sürecinde adı geçen üniversitenin ilgili biriminden 170 kredi alan öğrenciler mezun olmaktadır.

2.2. Türkiye’ de Güzel Sanatlar Fakülteleri Müzik Bilimleri Müfredat Programlarının Karşılaştırmalı İncelenmesi

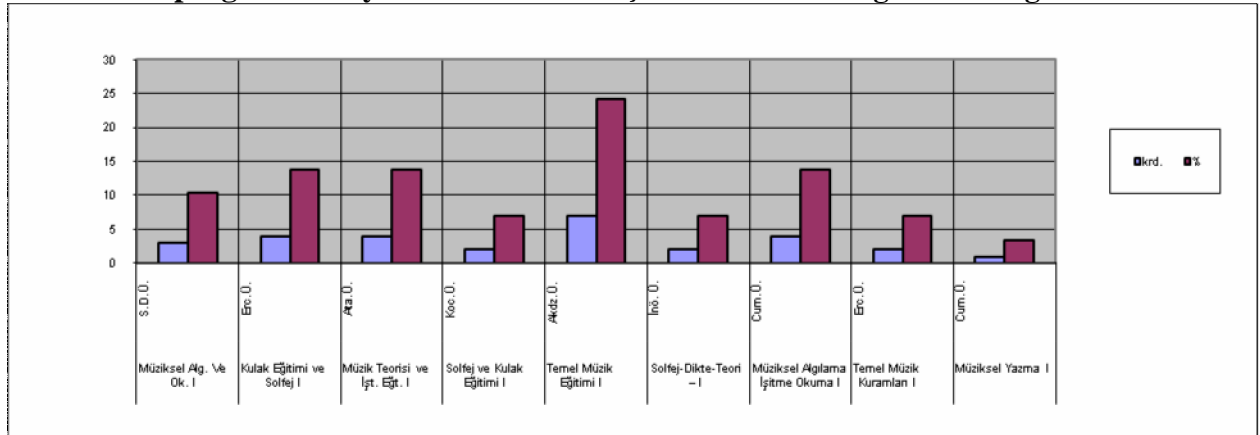
Aşağıda Tablo 1’de ele alınan Müzik alanı temel derslerinden olan “Müzik Teorisi ve İşitme eğitimi” dersinin dağılım tablosu verilmiştir. Tabloda örnekleme alınan yedi üniversitenin G.S.F. Müzik Bölümleri müfredat programında yer alan Müziksel İşitme dersinin kullanılma sıklıkları ve yüzdeleri verilmiştir.

Tablo 1. Araştırma Örneklemine Alınan Yedi G.S.F. fakültesi müfredat programında yer alan Müziksel İşitme Dersinin Dağılım Tablosu

Müziksel İşitme, Okuma, Yazma Dersleri			
Ders Adı	üniv.	krd.	%
Müziksel Alg. Ve Ok. I	S.D.Ü.	3	10,3
Kulak Eğitimi ve Solfej I	Erc.Ü.	4	13,8
Müzik Teorisi ve İşt. Eğt. I	Ata.Ü.	4	13,8
Solfej ve Kulak Eğitimi I	Koc.Ü.	2	6,9
Temel Müzik Eğitimi I	Akdz.Ü.	7	24,1
Solfej-Dikte-Teori – I	İnö. Ü.	2	6,9
Müziksel Algılama İşitme Okuma I	Cum.Ü.	4	13,8
Temel Müzik Kuramları I	Erc.Ü.	2	6,9
Müziksel Yazma I	Cum.Ü.	1	3,45
Toplam		29	100

Tablo 1 incelendiğinde Müziksel işitme olarak müfredatta yer alan dersin farklı kredi ve adlarda kullanıldığı, ancak içerik ve amaç yönünden farklılık bulunmadığı tespit edilmiştir. Tablo 1’den hareketle aşağıdaki gibi bir grafik oluşturmak mümkündür.

Tablo 1’deki veriler ışığında oluşturulan grafik incelendiğinde Müziksel İşitme yaygın adıyla kullanılan dersin Temel Müzik eğitimi adıyla 24,1 oranında en fazla Akdeniz üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü Eğitim programında yer aldığı görülmektedir.

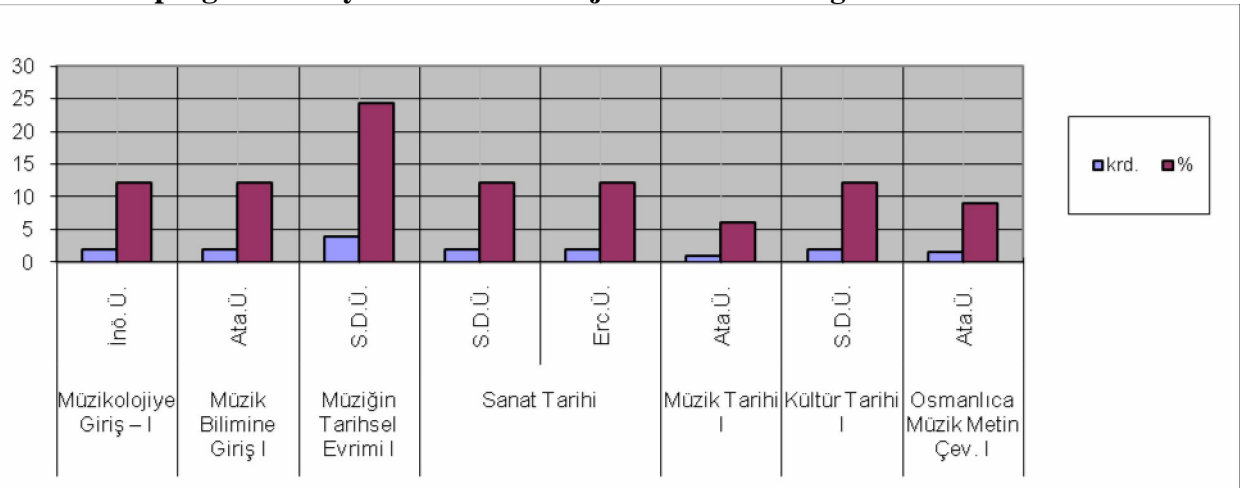
Grafik 1 . Araştırma Örneklemine Alınan Yedi G.S.F. fakültesi müfredat programında yer alan Müziksel İşitme Dersinin Dağılım Grafiği

Müzikoloji Anabilim dalında yer alan derslerin programda yer alma sıklıkları ve kullanılma yüzdeleri dağılım tablosu aşağıda verilmiştir.

Tablo 2. Araştırma Örneklemine Alınan Yedi G.S.F. fakültesi müfredat programında yer alan Müzikoloji Derslerinin Dağılım Tablosu

Müzikoloji Dersleri			
Ders Adı	üniv.	krd.	%
Müzikolojiye Giriş – I	İno. Ü.	2	12,1
Müzik Bilimine Giriş I	Ata.Ü.	2	12,1
Müziğin Tarihsel Evrimi I	S.D.Ü.	4	24,2
Sanat Tarihi	S.D.Ü.	2	12,1
	Erc.Ü.	2	12,1
Müzik Tarihi I	Ata.Ü.	1	6,06
Kültür Tarihi I	S.D.Ü.	2	12,1
Osmanlıca Müzik Metin Çev. I	Ata.Ü.	1,5	9,09
Toplam		16,5	100

Tablo 2 incelendiğinde Müzikoloji alanında yer alan derslerin farklı kredi dağılımıyla kullanıldığı, ancak Osmanlıca Müzik Metin Çevirileri ve Müzikolojiye Giriş dersleri dışında diğerlerinin içerik ve amaç yönünden farklı olmadığı tespit edilmiştir. Tablo 2’den hareketle aşağıdaki gibi bir grafik oluşturmak mümkündür.

Grafik 2 . Araştırma Örneklemine Alınan Yedi G.S.F. fakültesi müfredat programında yer alan Müzikoloji Derslerinin Dağılım Tablosu

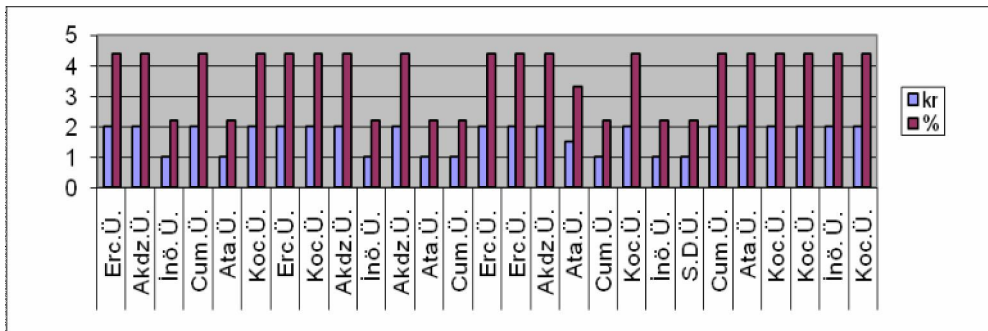
Aşağıda Tablo 3’de Müzik Genel Alanı İçerisinde Yer Alan Performansa Dayalı Derslerin Programda yer alma ve kullanım yüzde dağılım Tablosu verilmiştir.

Tablo 3. Müzik Genel Alanı İçerisinde Yer Alan Performansa Dayalı Derslerin Dağılım Tablosu

Performansa Dayalı Dersler			
Ders Adı	üniv.	krd.	%
Piyano I	Erc.Ü.	2	4,4
	Akdz.Ü.	2	4,4
	İnö. Ü.	1	2,2
	Cum.Ü.	2	4,4
T. Piyano	Ata.Ü.	1	2,2
	Koc.Ü.	2	4,4
Koro I	Erc.Ü.	2	4,4
	Koc.Ü.	2	4,4
Toplu Ses Eğitimi I	Akdz.Ü.	2	4,4
Bireysel Söyleme – I	İnö. Ü.	1	2,2
Bireysel Ses Eğitimi I	Akdz.Ü.	2	4,4
	Ata.Ü.	1	2,2
	Cum.Ü.	1	2,2
	Erc.Ü.	2	4,4
Bireysel Çalgı I	Erc.Ü.	2	4,4
Temel Çalgı I	Akdz.Ü.	2	4,4
Bireysel Çalgı Eğitimi I	Ata.Ü.	1,5	3,3
	Cum.Ü.	1	2,2
Çalgı Eğitimi I	Koc.Ü.	2	4,4
Bireysel Çalma – I	İnö. Ü.	1	2,2
Yardımcı Çalgı I	S.D.Ü.	1	2,2
Türk Müziğine Giriş I	Cum.Ü.	2	4,4
Akustik	Ata.Ü.	2	4,4
Form Bilgisi I	Koc.Ü.	2	4,4
Armoni I	Koc.Ü.	2	4,4
	İnö. Ü.	2	4,4
Orkestra I	Koc.Ü.	2	4,4
Toplam		45,5	100

Tablo 3 incelendiğinde Müzik Genel Alanı İçerisinde Yer Alan Performansa Dayalı Derslerin araştırmanın örnekleme alınan yedi üniversitenin güzel sanatlar fakültesi müfredat programında eşit kredi dağılımıyla uygulandığı görülmektedir. Bu da özellikle branş derslerinin uygulanmasında tüm Türkiye’de bir uzlaşıya varıldığının bir göstergesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Tablo 1’deki veriler ışığında aşağıdaki gibi bir dağılım grafiği oluşturmak mümkündür.

Grafik 3. Müzik Genel Alanı İçerisinde Yer Alan Performansa Dayalı Derslerin Dağılım Tablosu

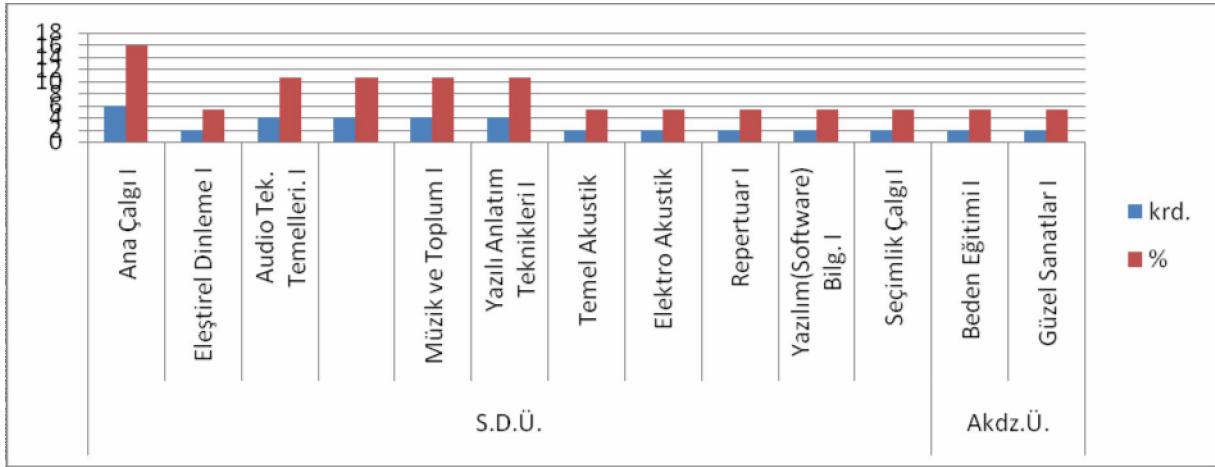


Aşağıda Tablo 4’de seçmeli ders dağılımı belirtilmiştir. Araştırmanın örnekleminde yer alan üniversitelerin Güzel sanatlar Fakültesi müzik bölümleri incelendiğinde en yoğun biçimde Süleyman Demirel Üniversitesi ve Akdeniz Üniversitesinde seçmeli derslerin diğerlerine göre daha fazla sayıda programda yer aldığı görülmektedir.

Tablo 4. Seçmeli Derslerin dağılım tablosu

Üniv.	Ders Adları	Krd.	Yüzde %
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ	Ana Çalgı I	6	15.8
	Eleştirel Dinleme I	2	5.26
	Audio Tek. Temelleri. I	4	10.5
	Müz. Teknolojisine Grş.	4	10.5
	Müzik ve Toplum I	4	10.5
	Yazılı Anlatım Teknikleri	4	10.5
	Temel Akustik	2	5.26
	Elektro Akustik	2	5.26
	Repertuar I	2	5.26
	Yazılım(Software) Bilg.	2	5.26
	Seçimlik Çalgı I	2	5.26
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ	Beden Eğitimi I	2	5.26
	Güzel Sanatlar I	2	5.26

Grafik 4 . Seçmeli Derslerin dağılım Grafiği



SONUÇ ve ÖNERİLER

Türkiye’de elli yedi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümleri arasından seçilen ve çalışmanın örneklemini oluşturan yedi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümünün müzik alanı genel dersleri, müzik teknolojisi ve müzikoloji gibi programları incelendiğinde birbirleriyle örtüşmediği görülmektedir. Dört yıllık eğitim sürecinden sonra bu fakültelerden mezun olan öğrencilerin farklı eğitimi aldıkları görülmektedir. Bu da aynı isimli fakültelerden mezun olan öğrenciler arasında eğitim eşitsizliğine neden olmaktadır.

Bilgi ve küreselleşme, içinde yaşadığımız dönemin en önemli olgularından biridir. Bilgiyi yönetmek, bilgiyi üretime katkı sağlar hale getirebilmek, kısacası bilgiyi organize etmek gereklidir. Türkiye’nin gelişme düzeyi ve hızının her bölgede aynı biçimde gerçekleşmediği gerçeğini görmek ve bu düşünceden hareketle program hazırlama ve geliştirme uzmanlarının konu ile ilgili çalışmalarına ivme kazandırmak zorundayız.

Ders içerikleri aynı olduğu halde bir çok dersin (örneğin Müzik teorisi ve işitme eğitimi dersi gibi) adı ve kredisi farklı şekillerde karşımıza çıkmaktadır.

Müzik eğitimciliği alanı bir “salt müzik öğretmenliği” alanı olmanın ötesinde, üniversiter anlamda bilimsel/ sanatsal eğitim-öğretim, araştırma, uygulama, yayın ve uzmanlık/danışmanlık alanı haline gelmiştir. Bu durum, alanın bilimsel boyutları ile sanatsal boyutları arasında yeni dengeler kurulmasını gerektirmektedir.

Programlar sürekli iyileştirilmektedir. Ancak, özellikle müzik müfredat programlarındaki derslerin kredi ağırlıklarının hala dengesiz, ders çeşitliliği ve sayısı gereğinden çok, alan dışı derslerin değişen çağın gereklerine ve interdisipliner bir kurguyla programa uyarlanmadığı ve geleneksel-çağdaş Türk müzikleri ile uluslar arası müzikler arasındaki dengeler kurulamamış olduğu tespit edilmiştir.

Öğrenciyi, öğretim elemanını ve sistemi değerlendirmede önemli aşamalar kaydedilmiştir. Ancak, bunların yanında özellikle “program” ve “öğretim değerlendirmelerine de yer ve önem vermek gerekmektedir.

Türkiye’ de mesleki eğitim veren müzik bölümleri arasındaki kopukluk son yıllarda gerçekleştirilen sempozyumlarla kısmen giderilmeye çalışılsa da diyalog eksikliği halen devam etmektedir. Mesleki müzik eğitimi veren tüm kurumların hem birbirleriyle hem de diğer ilgili kurum ve kuruluşlarla iletişim, etkileşim ve işbirliği oluşturmaları zorunludur.

Mesleki eğitim veren kurumlar arasında eğitim-öğretim, araştırma, uygulama, yayın ve uzmanlık/danışmanlık etkinliklerinde sağlanması gereken akademik standartların bilimsel/sanatsal düzeyi ve içeriği bakımından önemli sayılabilecek farklılıklar ve çelişkiler bulunmaktadır. Bu farkların ve çelişkilerin giderilmesi veya en aza indirilmesinde yarar vardır.

Anabilim/Anasanat dalı programlarının, ortak bir amaç ve temele dayandırılarak birbirleriyle çalışmayacek duruma getirilmesi, bilimsel ve sanatsal boyutlara ve bunların her birinde kapsanan amaç ve hedeflere göre hazırlanması zorunludur. Bu ortak amaç ve hedefe göre hazırlanması arzulanan eğitim programının tüm Türkiye’de mesleki müzik eğitimi veren müzik eğitimi kurumlarından birer temsilci ile tartışılması, çözümlenmesi ve ortak bir sonuca ulaşılması gerekmektedir.

Değişen ve gelişen çağın gereklerinden hareketle müfredat programlarındaki bu karmaşık yapıyı, belirli ölçülerde standart hale getirerek, Türkiye’deki müzik eğitiminin amaç ve hedefleri noktasında sahip olduğumuz misyonu güncellemek bir zorundayız.

Ayrıca mesleki eğitim veren yurt içi kurumlar dışında, yurt dışında da ilgili kurumlarla, düzenli aralıklarla iletişim kurulmalı ve müzik eğitimi alanında dünyadaki gelişmeler takip edilmelidir.

Güzel Sanatlar Fakültelerinin eğitim programları daha sonraki aşamalarda kazandırılmak istenen hedef davranışlara ne ölçüde katkı sağladığı tartışılır. Aslında elde edilen veriler sadece ortaya çıkan sonuçlara bağlantılıdır. Kısacası, sadece durum tespitine yönelik analizlerdir. Yani, sebeplerin sonuçlarını veya sonuçların bağlı olduğu sebeplerle yine sebep olacakları başka sonuçları çok iyi tahlil etmek gerekir. Dört yıllık eğitim süreci sonunda öğrencinin alanla ilgili hangi sorumlulukları yerine getireceği ile ilgili uygun tavır ve vaziyetler geliştirilememektedir. Türkiye’de üniversitelerin Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümlerinin Eğitim Programları arasında büyük farklar olduğu tespit edilmiştir. Görülmesi gereken mutlaka bağımlı veya bağımsız değişkenlerini kontrol altına almak zorunda olduğumuz bir standart Eğitim Programının olması gerekliliğidir.

KAYNAKÇA

AKSU, Cahit; “İlköğretim 8. Sınıf Müzik Programının Hedeflerine Ulaşma Düzeyinin Değerlendirilmesi”, Erzurum, 2007

AYDIN, Yılmaz; Müzik Ansiklopedisi Yayınları, 1. Basım, Kasım, Ankara 2003

SAY, Ahmet; “Türkiye’nin Müzik Atlası” , Borusan Yayıncılık, Ekim 1998

UÇAN, Ali ; “Gazi Yüksek Öğretmen Okulu Müzik Bölümü Müzik Alanı Birinci Yıl Programının Değerlendirilmesi”, Müzik Eğitim Yayınları, Ankara, 1982

UÇAN, Ali., “Türkiye’de Müzik Öğretmenliği Eğitiminin Dünü-Bugünü-Yarını” Gazi Üniversitesi, *Gazi Eğitim-Mesleki Mesleki Eğitim-Teknik Eğitim Fakülteleri: Öğretmen Yetiştiren Yüksek Öğretim Kurumlarının Dünü-Bugünü-Geleceği Sempozyumu* (8-11 Haziran 1987). Ankara, 1987

UÇAN, Ali., “Müzik Eğitimi”, *Türkiye’de Müzik Eğitimcisi Yetiştiren Yüksek öğretim Kurumlarındaki Eğitim Sisteminin Çözümlemesi*, Ankara 2005

Web Kaynakları

ETİKE, Serap, <http://www.kultur.gov.tr>, Erişim Tarihi Mart 12, 2009

ETİKE, Serap, <http://www.fotografya.gen.tr/issue-6/sanat.html>, Erişim Tarihi, 2009

http://www.odevsitesi.com/odevler/arsiv1/13867.muhtesem_turk_musikisinin_gelismeve_koklesme_temellerinin_ilk_ilari.html, Erişim Tarihi Nisan 2, 2009

TARMAN, Süleyman., <http://www.muzikegitimcileri.net>, “Üniversiteler” Erişim Tarihi Nisan 2, 2009